

A-PBT-A-1/2014. Ajánlás

A Pénzügyi Békéltető Testület a Dr. S.M. ügyvéd által képviselt (Székhelye: xxx) **K.M-né** (yyy), **P-né K.R.** (zzz) és **Z.A.** (xyz) kérelmezők a továbbiakban: *Kérelmezők*) **ABC Biztosító** (aaa; a továbbiakban: *Pénzügyi Szolgáltató*) ellen benyújtott kérelmére indult, xxx ügyszám alatt nyilvántartásba vett, pénzügyi fogyasztói jogvita rendezésére irányuló eljárásban, a 2014. január 6. napján megtartott folytatólagos meghallgatáson az alábbi

AJÁNLÁST

hozta:

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa felhívja a Pénzügyi Szolgáltatót, hogy jelen ajánlás kézhezvételétől számított 60 napon belül fizesse meg K.M-né kérelmező részére az xxx kötvényszámú, P-né K.R. kérelmező részére az yyy kötvényszámú, Z.A. kérelmező részére pedig a zzz kötvényszámú xxx életbiztosítási szerződés lejáratú szolgáltatása és az xxx Kft. mint szerződő (a továbbiakban: *Szerződő*) részére kifizetett visszavásárlási összegek különbözetét, amennyiben a különbözet pozitív.

Az ajánlás ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban annak kézbesítésétől számított 15 napon belül hatályon kívül helyezése kérhető a Fővárosi Törvényszéktől, ha a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: *MNB tv.*) 178. § (1) és (3) bekezdése alapján alkalmazott Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: *Psztv.*) rendelkezéseinek, a Pénzügyi Békéltető Testületnek nem volt hatásköre az eljárásra, a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye.

A Pénzügyi Szolgáltató az ajánlás hatályon kívül helyezését a fentiekén túl – az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül – akkor is kérheti a Fővárosi Törvényszéktől, ha az ajánlás tartalma nem felel meg a jogszabályoknak.

Ha a Pénzügyi Szolgáltató az ajánlásnak nem tesz eleget, a Pénzügyi Békéltető Testület – a Kérelmezők nevének megjelölése nélkül – jogosult a jogvita tartalmának rövid leírását és az eljárás eredményét – legkorábban az ajánlásnak a pénzügyi szolgáltató részére történt kézbesítésétől számított hatvan nap elteltével - nyilvánosságra hozni.

A Pénzügyi Békéltető Testület felhívja a Pénzügyi Szolgáltatót és a Kérelmezőket, hogy jelen ajánlás végrehajtásáról az ajánlás kézhezvételét követő 60 napon belül írásban tájékoztassák a Testületet.

A Pénzügyi Békéltető Testület ajánlása nem érinti a Kérelmezők azon jogát, hogy a Pénzügyi Szolgáltatóval szembeni igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse.

A Pénzügyi Békéltető Testület döntését az MNB tv. 178. § (1) és (3) bekezdése alapján alkalmazott Psztv. 94. §-ának b) pontja, 97. §-a, valamint 100. §-ának (1) bekezdése alapján hozta meg.

INDOKOLÁS

A Kérelmezők a 2013. szeptember 13. napján indult eljárásban kérelemmel (a továbbiakban: *Kérelem*) fordultak a Pénzügyi Békéltető Testülethez, amelyben a Pénzügyi Szolgáltatóval szemben fennálló, életbiztosítási szerződésből fakadó igényükkel kapcsolatos jogvitájuk felülvizsgálatát kérték a Testülettől.

A Kérelemben ismertetett és a becsatolt okiratokból megállapítható tényállás szerint az yyy Kft., későbbi nevén az xxx Kft., a Kérelmezők munkáltatója mint szerződő (a továbbiakban: *Szerződő*) a

Kérelmezők mint biztosítottak és egyben munkavállalók javára, 2003. június 30. napi kockázatviselési kezdettel, 10 éves tartamra szóló, xxx életbiztosítási szerződéseket kötött. A szerződéseken a Kérelmezők elérési kedvezményezetteként kerültek megjelölésre. K.M-né kérelmező szerződése xxx kötvényszám alatt, P-né K.R. kérelmező szerződése yyy kötvényszám alatt, Z.A. kérelmező szerződése pedig zzz kötvényszám alatt került kötvényesítésre.

A Szerződő kérésére K.M-né kérelmező xxx kötvényszámú, és P-né K.R. kérelmező yyy kötvényszámú szerződése 2011. január 1. napjával, míg Z.A. kérelmező zzz kötvényszámú szerződése 2012. június 1. napjával – mindkét esetben munkaviszonyuk közös megegyezéssel történő megszüntetését követően – díjmentesítésre került.

A Szerződő 2013. március 13. napján kérte a biztosítások megszüntetését. A Pénzügyi Szolgáltató a Kérelmezőket 2013. április 2. napján kelt levelében arról tájékoztatta, hogy lehetőségük van a szerződésekre szerződőként belépni. A Szerződő 2013. április 18. napján a megszüntetésre vonatkozó nyilatkozatát visszavonta, és kifogásolta, hogy a Pénzügyi Szolgáltató a biztosítottak részére felajánlotta a szerződésbe történő belépés lehetőségét. A Pénzügyi Szolgáltató ezt követően 2013. június 20. napján kelt levelében értesítette a Kérelmezőket, hogy korábbi eljárása nem volt megfelelő. A Szerződő 2013. június 5. napján érkezett visszavásárlási kérelme alapján a Pénzügyi Szolgáltató a szerződéseket megszüntette a visszavásárlási összegek Szerződő részére történő kifizetése mellett.

A Kérelmezők a Pénzügyi Szolgáltató fenti eljárásával szemben panasszal éltek, melyben kifogásolták, hogy a biztosító a hozzájárulásuk nélkül teljesítette a Szerződő visszavásárlási igényét.

A Pénzügyi Szolgáltató a Kérelmezők panaszát elutasította. Az elutasításban tájékoztatta a Kérelmezőket, hogy a visszavásárlási igénybejelentés a szerződő fél hatalmassága, a biztosítási szerződés biztosítási összeg nélküli, egyéb módon történő megszűnését eredményező eset, és ahhoz sem a biztosított, sem a kedvezményezett hozzájárulására nincs szükség.

A Pénzügyi Szolgáltató elutasító válaszára figyelemmel a Kérelmezők kérték a Pénzügyi Békéltető Testületet, hogy határozatával kötelezze a Pénzügyi Szolgáltatót a lejáratú szolgáltatás, és annak kamatai megfizetésére. A Kérelmezők kérelmükben előadták, hogy a Pénzügyi Szolgáltató ügyintézői több alkalommal szóban és írásban is arról tájékoztatták őket, hogy a szerződést visszavásárolni a kedvezményezett írásbeli beleegyezése nélkül nem lehet. Álláspontjuk szerint a visszavásárlási jog gyakorlásához mind a szerződő, mind a biztosított beleegyezése szükséges, márpedig a konkrét esetben a visszavásárláshoz egyik Kérelmező sem járult hozzá. A visszavásárlás erre figyelemmel semmis, és a Kérelmezők az időközben esedékessé vált lejáratú szolgáltatásra tarthatnak igényt.

A Pénzügyi Szolgáltató válasziratóban fenntartotta a panaszt elutasító leveleiben foglaltakat, mely szerint a Kérelmezők igényének jogosságát nem ismeri el. Álláspontja szerint a panasz elbírálása és elutasítása során jogszerűen járt el. Előadta, hogy a bírósági gyakorlat szerint a Ptk. 562. § (2) bekezdése – mely a biztosított belépési jogáról rendelkezik – a visszavásárlás kapcsán nem alkalmazható, mivel a törvény a belépési jogot csak a szerződés díj nemfizetéssel történő megszűnése vagy felmondása esetén biztosítja. A visszavásárlás nem minősül felmondásnak, így az a szerződő fél hatalmassága, melyhez más személy hozzájárulására nincs szükség. Ezt az álláspontot támasztja alá a PSZÁF állásfoglalása is. Erre tekintettel a Pénzügyi Szolgáltató korábbi gyakorlatát felülvizsgálta, és annak megváltoztatásáról döntött. Részletezte a visszavásárlási összegeket szerződésenként, és csatolta a Kérelmezőkkel folytatott telefonbeszélgetések hangfelvételét.

A Pénzügyi Szolgáltató válasziratóban nyilatkozott, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület döntését az általános alávetésben foglalt összeghatárig kötelezésként elfogadja, a döntésnek magát aláveti, ezt meghaladóan azonban nem tett eseti alávetési nyilatkozatot.

Az ügyben 2013. november 13. napján tartott meghallgatáson a Pénzügyi Szolgáltató képviselője fenntartotta a válasziratban foglaltakat. Elmondta, hogy adatvédelmi szempontból vizsgálni kell, hogy a Szerződő és a biztosítottak milyen biztosítási titkok megismerésére jogosultak, így a biztosítottak nem kaphatják meg a Szerződőt illető biztosítási titkokat.

A Kérelmezők képviselője a kérelmet fenntartotta. Előadta, hogy amennyiben a biztosító nem adja át a felmondási nyilatkozatot, úgy nem tudnak élni a Ptk. 562. § rögzített jogukkal. A felmondást követően azonban a Biztosítottak a jogszabály következtében beléptek a szerződésbe. 2013. április 4. napján kapták kézhez a felhívást, hogy nyilatkozzanak, belépnek-e a szerződésekbe, 2013. április 5. napján nyilatkozattal beléptek a szerződésbe, mert aláírták az erre vonatkozó okiratokat, és nyilatkoztak, hogy nem járulnak hozzá a szerződés visszavásárlásához. E nyilatkozatok legkésőbb 2013. április 9. napjáig beérkeztek a Pénzügyi Szolgáltató központjába. Mivel a Szerződő észlelte, hogy nem felmondania, hanem visszavásárolnia kellett volna a szerződést, így 2013. április 19. napján valószínűsíthetően visszavonta a felmondó nyilatkozatot, és beadott egy nyilatkozatot a visszavásárlási igényéről. Ekkor viszont már nem tehetett volna joghatályos nyilatkozatot, hiszen ekkor már nem volt szerződő. E miatt fontos, hogy jelen eljárásban megismerhesse a korábbi Szerződő első felmondását, annak tartalma tisztázásra kerüljön. Amennyiben a Szerződő eleve visszavásárlási nyilatkozatot adott be, úgy természetesen át kell értékelniük álláspontjukat.

A Pénzügyi Szolgáltató képviselője előadta, hogy jelenleg nem tud nyilatkozni arra vonatkozóan, hogy a nyilatkozatát pontosan milyen szabályok szerint vonhatja vissza a szerződő. 2013. március 13. napján érkezett a Szerződőtől kérelem a szerződés megszüntetésére. Ez alapján kiküldték a szerződés megszüntetésre vonatkozó formanyomtatványt, melynek lényegi eleme, hogy maradékjoggal rendelkező unit-linked biztosítás esetén ezen nyomtatvány egyben visszavásárlási rendelkezés is. Ez 2013. március 28. napján beérkezett a Pénzügyi Szolgáltatóhoz. A Pénzügyi Szolgáltató régi gyakorlata szerint visszavásárlás esetén is bekérték a biztosítottak nyilatkozatát, mert a Ptk. erről a kérdésről nem rendelkezik. Bírósági ítéletek viszont nem felmondásnak minősítették a visszavásárlást, hanem sajátos megszűnési esetnek, így módosítottak az eljárásukon, és nem kérték a továbbiakban a biztosítottak hozzájárulását visszavásárlás esetén. A bírósági döntések alapján ugyanakkor folyamatban van a használatban lévő nyomtatványok felülvizsgálata. A konkrét esetben a Szerződő panasz keretében sérelmezte, hogy a Pénzügyi Szolgáltató megkereste a biztosítottakat, így a Szerződő újabb visszavásárlási kérelme után már nem keresték meg a Kérelmezőket.

A Kérelmezők képviselőjének álláspontja szerint a biztosítottak kárára tért el a Pénzügyi Szolgáltató Ptk. egyoldalúan kógens rendelkezéseitől, amikor nem adott lehetőséget a biztosítottaknak, hogy belépjenek a szerződésbe. Vizsgálandó továbbá, hogy a 2013. március 13. napján beérkezett felmondással hatályosult-e a felmondás, mivel ez esetben már a 2013. március 28. napi visszavásárlási rendelkezés is hatálytalan. Kérelmét egyebekben fenntartotta.

A Pénzügyi Szolgáltató képviselője kiemelte, hogy azonos tényállás mellett hozott bírósági ítélet szerint azt követően, hogy hozzá egy felmondás beérkezett, már nincs lehetősége a biztosítottaknak belépni a szerződésbe, mivel a felmondás azonnal hatályosul. Ez vonatkozik jelen esetre is. A Ptk. nem írja elő, hogy a biztosítónak kötelezettsége lenne értesíteni arról a biztosítottat, hogy beléphet a szerződésbe. Ez alapján jelen ügyben felelősség a Pénzügyi Szolgáltatót nem terheli. Így egyezségi ajánlatot nem terjesztett elő, fenntartotta eddigi nyilatkozatait.

A meghallgatást ezt követően az eljáró tanács a felek nyilatkozatára tekintettel, egyezség reményében elhalasztotta. A meghallgatás elhalasztásával egyidejűleg a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa felhívta a Pénzügyi Szolgáltatót, hogy nyilatkozzon a Szerződő felmondó nyilatkozatának visszavonása és a biztosítottak belépési nyilatkozatának hatályosulása körében.

A Pénzügyi Szolgáltató 2013. november 20. napján érkezett beadványában előadta, hogy a Pénzügyi Szolgáltató szabályzata nem tartalmaz rendelkezést a felmondási időre vonatkozóan, ezért a

Szerződő felmondása annak beérkezésével azonnal hatályosult, az így megszűnt szerződésbe pedig a biztosítottak már nem is léphettek be. A Szerződő felmondó nyilatkozatát 2013. április 18. napján visszavonta, melyet a Pénzügyi Szolgáltató mint másik szerződő fél elfogadott, így módon a szerződés mégsem került megszüntetésre, csak 2013. június 5-én, a Szerződő ismételt visszavásárlási kérelme nyomán.

A Kérelmezők a Pénzügyi Szolgáltató beadványára észrevételt nem terjesztettek elő.

Az ügyben 2014. január 6. napján tartott folytatólagos meghallgatáson a Kérelmezők képviselője kiemelte, hogy a Szerződő újabb visszavásárlási kérelmét a Pénzügyi Szolgáltató nem fogadhatta volna be, figyelemmel arra, hogy a Kérelmezők a szerződésekbe ekkorra már beléptek. Erre tekintettel fenntartotta igényét.

A Pénzügyi Szolgáltató fenntartotta az eljárás során tett nyilatkozatait, egyezségi ajánlatot nem terjesztett elő.

A Kérelmezők Kérelme az alábbi indokoknál fogva **részben megalapozott**.

A felek között nem volt vitás, hogy a Szerződő mint a Kérelmezők munkáltatója a Kérelmezők mint munkavállalók javára, 2003. június 30. napi kockázatviselési kezdettel, 10 éves tartamra szóló, xxx életbiztosítási szerződéseket kötött. A szerződésekben a Kérelmezők elérési kedvezményezettként kerültek megjelölésre. A jogvita a szerződések Szerződő általi visszavásárlása és a biztosítottak belépési joga kapcsán bontakozott ki.

A Szerződő a Pénzügyi Szolgáltatóhoz 2013. március 13. napján érkezett nyilatkozatában kérte a Kérelmezők biztosításaiból a „felhalmozási egységek kivonását, a szerződés teljes megszüntetését”. A Pénzügyi Szolgáltató az igénybejelentést módosítási igénynek tekintette, és többek között a képviselési jog igazolására hiánypótlást kért azzal, hogy a nyilatkozat módosításának hiányában a rendelkezést tárgytalannak tekinti. A Szerződő ezt követően 2013. március 28. napján már a biztosító formanyomtatványán terjesztett elő visszavásárlási igénybejelentést, melyhez csatolta a szükséges dokumentumokat is, a biztosított hozzájárulás kivételével. A Pénzügyi Szolgáltató ennek kézhezvételét követően, 2013. április 2. napján kelt levelével tájékoztatta a biztosítottakat a belépés lehetőségéről. Az eljáró tanács a fenti tényállás alapján azt állapította meg, hogy a Szerződő visszavásárlási igénybejelentésére vonatkozó írásbeli nyilatkozata – mely a szerződés teljes visszavásárlására, vagy a Szerződő szavaival élve „a szerződés azonnali, teljes megszüntetésére” irányult – a Ptk. 214. § (1) bekezdésére figyelemmel a Pénzügyi Szolgáltatóhoz történő megérkezéssel, 2013. március 28. napján hatályosult.

Az eljáró tanácsnak először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Szerződő ezen nyilatkozata a szerződés azonnali hatályú megszűnését eredményezi-e, a biztosított belépési jogának kizárása mellett. Másodsorban azt a kérdést kell eldönteni, hogy ez a nyilatkozat a Ptk. 562. § (2) bekezdése szerinti felmondásnak tekinthető-e, vagy az egy sajátos, felmondásnak nem minősülő, az életbiztosítási szerződés biztosítási összeg kifizetése nélküli megszűnését eredményező sui generis jognyilatkozat.

Az eljáró tanács előjáróban megjegyzi, hogy a Ptk. életbiztosítási szerződés megszüntetésével kapcsolatos szabályai olyan időszakban születtek, amikor a hagyományos – kockázati és vegyes – életbiztosítások voltak a jellemző biztosítási termékek. A befektetési jellegű, minimális kockázati elemet tartalmazó befektetési egységekhez kötött életbiztosítások megjelenésével és fejlődésével a törvényi szabályozás nem tartott lépést. Jellemző továbbá, hogy az ilyen jellegű termékek megszüntetése, visszavásárlása kapcsán sok esetben érdekellentét alakul ki a szerződő és a biztosított között, melyet a jogalkalmazónak, illetve legközvetlenebbül a biztosítóknak kezelniük kell, annál is inkább, mert a Ptk. a visszavásárlási jog gyakorlásának módját explicite nem szabályozza.

Ezen okoknál fogva a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződések visszavásárlásával kapcsolatos jogviták elbírálása kapcsán különös jelentősége van a felek megállapodásában, azaz a biztosítási szerződésben foglalt rendelkezéseknek, továbbá a jogintézmény célját és gazdasági rendeltetését szem előtt tartó rendszertani és teleologikus értelmezésnek.

1. Az „ABC Biztosító xxx biztosításának feltételei” (a továbbiakban: *Feltételek*) xxx pont (1) bekezdése szerint a biztosítás a szerződő kérelmére visszavásárolható, továbbá a (2) bekezdés értelmében a szerződő kérheti a szerződés részleges visszavásárlását. Ezen rendelkezésekből következik, hogy a Feltételek szerint a visszavásárlási jog gyakorlására a szerződő jogosult, továbbá a visszavásárlási összeget is a szerződőnek kell teljesíteni.

Ez összhangban áll a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének e tárgyban kiadott állásfoglalásával, mely szerint „a Ptk. 565. § (1) bekezdéséből következik, hogy a szerződőnek megvan a joga arra, hogy az életbiztosítási szerződést felmondja, és kérje a feltételekben meghatározott mértékű visszavásárlási összeg számára történő kifizetését”. A Felügyelet azt is kimondta, hogy a visszavásárlási jog gyakorlásához a biztosított hozzájárulása nem szükséges.

Az eljáró tanács álláspontja ezzel egyezően az, hogy a visszavásárlási jog gyakorlására jelen esetben a Szerződő jogosult volt, és ahhoz a biztosítottak hozzájárulása nem volt szükséges. Ennyiben tehát a Pénzügyi Szolgáltató által alkalmazott visszavásárlási igénybejelentő nyomtatványon valóban indokolatlan a biztosított hozzájárulását kérni a visszavásárlási jog gyakorlásához.

A fentiekből azonban önmagában nem következik, hogy a visszavásárlási igénybejelentés beérkezésével a biztosítási szerződés azonnali hatállyal megszűnik. A Ptk. 562. § (2) bekezdése értelmében a biztosított, mielőtt a szerződés *felmondás* vagy díjfizetés elmaradása miatt megszűnik, a biztosítóval közölt nyilatkozatával a szerződő fél helyébe léphet.

A Pénzügyi Szolgáltató korábbi – jelen ügy kapcsán is alkalmazott – gyakorlata szerint teljes visszavásárlásra vonatkozó igénybejelentés benyújtása esetén a fenti jogszabályhelyre hivatkozással értesítette a biztosítottat a biztosításba történő belépés lehetőségéről. A Pénzügyi Szolgáltató jelen eljárásban ugyanakkor a bírói gyakorlatra hivatkozással már azt az álláspontot képviselte, hogy a visszavásárlási igénybejelentés - a felmondási időre vonatkozó külön feltételbeli szabályozás hiányában - a szerződés azonnali hatályú felmondásának tekinthető, és így a szerződés azonnali hatályú megszűnését eredményezi, vagyis a biztosított a már megszűnt szerződésbe nem léphet be.

Az eljáró tanács nem ért egyet a Pénzügyi Szolgáltató, illetve egyes bíróságok azon álláspontjával, hogy a visszavásárlási igénybejelentés azonnali hatályú felmondásnak minősülne. Tény, hogy az életbiztosítás felmondása kapcsán sem az xxx Szabályzat (ÁÉSZ), sem a Feltételek felmondási időt nem rögzítenek, ebből azonban nem lehet azt a következtetést levonni, hogy felmondási idő szerződéses meghatározásának hiányában a visszavásárlási igénybejelentés a biztosítás azonnali hatályú megszűnését eredményezi. A Ptk. 321. § (1) bekezdése szerint, aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. A felmondás a szerződést megszünteti. A (2) bekezdés alapján, ha a felmondás nem azonnali hatályú, a törvényben vagy a szerződésben meghatározott felmondási idő elteltéig a szerződés fennmarad.

Amennyiben az életbiztosítási szerződés felmondását azonnali hatályú felmondásnak tekintenénk, úgy ez kiüresítené a biztosított Ptk. 562. § (2) bekezdésében szabályozott belépési jogát. A biztosított belépésére ez esetben ugyanis gyakorlatilag csak a szerződő hozzájárulása, együttműködése esetén kerülhetne sor, hiszen a biztosított csak akkor tudná belépési szándékát jelezni a biztosítónak, ha a szerződő fél felmondási szándékáról előzetesen tájékoztatja a biztosítottat, aki belépési nyilatkozatát még felmondás biztosítóhoz történő beérkezése előtt eljuttatja a biztosítóhoz. A Ptk. 562. § (2) bekezdése azonban az (1) bekezdéstől eltérően arra az esetkörre vonatkozik, amikor a belépéshez a szerződő nem járult hozzá. A befektetési jellegű biztosításoknál továbbá a már említett

érdekellentétek fennállása esetén az ilyen együttműködés a szerződő és a biztosított között gyakorlatilag kizárt, ugyanakkor a biztosítottak méltányolható és elvitathatatlan érdeke fűződik a szerződés fenntartásához, különös tekintettel arra, hogy a biztosítás végső soron az ő életére szól, így kockázati szempontból is érdeke fűződik a fedezet fenntartásához, továbbá befektetési szempontból a szerződés visszavásárlása a legtöbb esetben veszteséget is jelent a lejáratú szolgáltatáshoz képest. A jogalkotó ezen érdekekre figyelemmel biztosítja a belépési jogot a biztosított részére, ha a szerződés díjnémfizetéssel vagy felmondással megszűnne.

Erre tekintettel a Ptk. 562. § (2) bekezdésének helyes értelmezése szerint a „mielőtt a szerződés felmondás miatt megszűnik” kitétel akként értelmezhető, hogy a szerződő felmondásának beérkezését követően időt kell hagyni a biztosítottak szerződésbe történő belépésre. A Ptk. nem szabályozza azt a kérdést, hogy ki köteles a biztosítottat tájékoztatni a szerződő felmondásáról, ugyanakkor a biztosító ezen kötelezettsége a Ptk. 277. §-ában foglalt együttműködési kötelezettségből levezethető. A biztosító a biztosított nyilatkozatának megtételére ésszerű határidőt biztosíthat, illetve az a Ptk. 211. § (2) bekezdésében foglalt szabályokból is levezethető. Ezen értelmezés alapján tehát a szerződő felmondása nem a biztosítóhoz történő beérkezéssel, hanem a biztosított nemleges belépési nyilatkozatával, illetve a nyilatkozat megtételére biztosított határidő eredménytelen elteltével hatályosul.

2. A Pénzügyi Szolgáltató másodlagos – ugyancsak bírói gyakorlatra alapított – álláspontja szerint a visszavásárlási igénybejelentés nem minősül felmondásnak, mivel az egy, az életbiztosítási szerződés biztosítási összeg kifizetése nélküli megszűnését eredményező, *sui generis* jognyilatkozat.

Az eljáró tanács ezzel kapcsolatban rámutat, hogy a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások kapcsán a szerződési feltételek általában lehetőséget nyújtanak a befektetési egységek *teljes*, illetve *részleges* visszavásárlására is. A részleges visszavásárlással a biztosítási szerződés maga nem szűnik meg, a biztosító kockázatviselése, illetve a díjfizetési kötelezettség is fennmarad, de a szerződő jogosult a felhalmozási egységeket, vagy akár - bizonyos korlátozásokkal - az első két-három év befizetéseiből képzett kezdeti egységek egy részét is visszavásárolni. A teljes visszavásárlás a szerződés teljes megszüntetésére, a díjfizetési kötelezettség megszüntetésére, és valamennyi befektetési egység visszavásárlására irányul.

Az eljáró tanács megítélése szerint a szerződés teljes megszüntetésére, valamennyi befektetési egység visszavásárlására irányuló visszavásárlási igénybejelentés a felmondásnak a díjtartalékkal rendelkező életbiztosítások esetén alkalmazott formája. A felmondás a szerződés megszüntetésére irányuló egyoldalú címzett jognyilatkozat, csakúgy mint a visszavásárlási igénybejelentés, a különbség legfeljebb abban áll, hogy míg a maradékjogokkal (így visszavásárlási összeggel) nem rendelkező kockázati életbiztosítások esetén a szerződés megszüntetése felmondással, addig a maradékjogokkal rendelkező életbiztosítási szerződések megszüntetése teljes visszavásárlási igénybejelentéssel történik. Nem indokolt tehát a visszavásárlási igénybejelentést a felmondástól eltérő jogi természetű, *sui generis* megszűnési okként kezelni.

A fentieket maga az ÁÉSZ is alátámasztja, melynek xxx §-a rendelkezik a visszavásárlásról. Az xxx § címe: „A szerződő felmondási joga, visszavásárlás”. Az (1) bekezdés szerint a visszavásárlási értéket képviselő biztosítási szerződések esetében a szerződés *felmondása* esetén a biztosító visszavásárlási összeget fizet. Ebből az következik, hogy a felek – így a biztosító is – a szerződés felmondását és a visszavásárlási jog gyakorlását azonos fogalmaknak tekintették.

A szerződés felmondásának, azaz teljes megszüntetésének szándékát támasztja alá továbbá maga a Szerződő nyilatkozata is, hiszen eredeti, illetve módosított nyilatkozatában is *a szerződés teljes megszüntetését* kérte.

A Pénzügyi Szolgáltató álláspontja ezen kívül a szerződőket is korlátozná jogaik gyakorlásában, hiszen attól függene a biztosító eljárása (azaz hogy teljesíti-e a szerződőnek a visszavásárlási összeget, vagy felhívja a biztosítottat a belépés lehetőségére), hogy a szerződő visszavásárlási igénybejelentést (formanyomtatványt) nyújtott-e be, vagy pedig külön nyilatkozatban felmondást terjesztett elő, esetleg más módon írásban kérte a szerződés megszüntetését.

Minderre figyelemmel az eljáró tanács álláspontja szerint a Szerződő 2013. március 28. napján érkezett visszavásárlási igénybejelentése nem eredményezte a szerződés azonnali hatályú megszűnését, továbbá az a Ptk. 562. § (2) bekezdése alkalmazásában felmondásnak minősült. A Pénzügyi Szolgáltató a felmondás beérkezését követően – helyesen – határidő tűzésével felhívta a Kérelmezőket, kívánnak-e élni a szerződésbe történő belépési jogukkal. A biztosítottak e határidőn belül nem vitásan eljuttatták belépési nyilatkozatukat a biztosítóhoz, így a szerződésekben szerződőkkel váltak. A szerződésben bekövetkező alanyváltozásra tekintettel a Szerződő a biztosítottak belépését követően visszavásárlási kérelmének visszavonására és ismételt benyújtására már nem volt jogosult, ezért a Pénzügyi Szolgáltató nem szerződésszerűen járt el, amikor a biztosítási szerződéseket a Szerződő kérelmére megszüntette, és a visszavásárlási összeget részére teljesítette.

3. Az eljáró tanács ugyanakkor rámutat, hogy a biztosított korlátlan belépési joga különösen a befektetési típusú életbiztosításoknál komoly érdeksérelmet jelentene a szerződő oldalán. A Ptk. ugyanis nem rendelkezik expressis verbis arról, hogy belépés esetén a biztosítottnak el kellene számolnia a szerződővel, vagyis a szerződő által adott esetben befektetési céllal befizetett összegek akkor is a biztosítottat gazdagítanák, ha a biztosított csak a tartam végén lép be a szerződésbe, és egyébként a szerződő és a biztosított közötti bizalmi viszony időközben megromlott. Ennek a hiányosságnak a kezelése nélkül legalább olyan – ha nem nagyobb – érdeksérelmet érné a szerződőt, mint a biztosítottat érné akkor, ha a belépési jogát unit-linked (UL) típusú biztosítások visszavásárlása esetén általános jelleggel korlátoznánk. Feltehetően ennek az anomáliának köszönhetően alakult ki a bírói gyakorlatban a fentebb tárgyalt megkülönböztetés a visszavásárlási igénybejelentés és a felmondás között, hiszen ebben az értelmezésben a szerződő hatalmassága, alakító joga elsődleges a biztosított érdekeivel szemben, és ez az értelmezés a szerződő által a szerződés során teljesített ráfordításokat végső soron a szerződőnek juttatja vissza.

Erre figyelemmel az eljáró tanács megítélése szerint szükséges a közgazdasági szükségszerűségeknek, a biztosítási jogi gazdagodás tilalmának, és a jogalkotó vélhető akaratának megfelelően értelmezni a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit, és valamiféle egyensúlyt találni a szerződő és a biztosított ellentétes érdekei között.

Ezzel kapcsolatban szükséges rámutatni, hogy a szerződő elvileg UL típusú biztosítás esetén részleges visszavásárlással is élhet, vagyis a befizetések egy részét a szerződés megszüntetése nélkül is kivonhatja a szerződésből. Ebben az esetben – mivel a szerződés nem szűnik meg – nem jöhet szóba a Ptk. 562. § (2) bekezdésének alkalmazása, azaz a biztosított belépési joga. A szerződő által befizetett pénz tehát – a szerződés hangsúlyos befektetési, és kevésbé hangsúlyos kockázati jellege folytán – a szerződő pénze, mellyel a szerződés keretei között szabadon rendelkezhet.

Másfelől előremutató szabályozást tartalmaz a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (új Ptk.) jelenleg még nem hatályos 6:451. §-a a szerződésbe történő belépés kapcsán. Az (1) bekezdés szerint, ha a szerződést nem a biztosított kötötte, a biztosított a biztosítóhoz intézett írásbeli nyilatkozattal a szerződésbe beléphet; a belépéshez a biztosító hozzájárulása nem szükséges. A belépéssel a szerződő felet megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összessége a biztosítottra száll át. A (2) bekezdés alapján viszont a szerződésbe belépő biztosított köteles a szerződő félnek a szerződésre fordított költségeit - ideértve a biztosítási díjat is - megtéríteni.

A fentiek figyelembevételével az eljáró tanács álláspontja szerint a maradékjogokkal rendelkező életbiztosítási szerződésekbe történő biztosított belépés kapcsán indokolt a Ptk. 561. § (2)

bekezdésének analóg alkalmazása. A biztosított hozzájárulása nélkül kötött biztosítási szerződésekre kialakított szabályozás szerint ezen szerződések kedvezményezett kijelölését tartalmazó része semmis; ilyen esetben kedvezményezettnek a biztosítottat, illetőleg örökösét kell tekinteni, aki azonban az ennek folytán neki járó biztosítási összegből a szerződő fél költségeit - beleértve a kifizetett biztosítási díjakat - köteles megtéríteni.

A biztosított szerződő hozzájárulása nélküli belépésével hasonló helyzet keletkezik a maradékjogokkal bíró szerződések esetén is. A szerződő visszavásárlási szándéka mögött legtöbbször olyan meghíusult feltevés húzódik meg, amelyre tekintettel a szerződő adott esetben hosszú éveken keresztül fizette a biztosítási díjakat. Ilyen esetekben tehát amellett, hogy lehetőséget kell adni a biztosítottnak a szerződés folytatására és a visszavásárlásból eredő veszteségek elkerülésére, szükséges a szerződő költségeinek sorsát is rendezni.

Az eljáró tanács a fenti rendelkezés analóg alkalmazásával ezért arra hívta fel a Pénzügyi Szolgálatot, hogy az időközben lejárt biztosítási szerződések lejáratú szolgáltatásából vonja le a Szerződő visszavásárlási összegben megtestesülő költségeit, és a fennmaradó összeget – amennyiben az pozitív – fizesse meg a Kérelmezők részére. A késedelmi kamatokról az eljáró tanács erre irányuló kérelem hiányában nem rendelkezett.

Az eljáró tanács csak utal arra, hogy a Kérelmezők természetesen jogosultak bíróság előtt érvényesíteni a Szerződővel szemben a biztosítási szerződésből eredő meg nem térült igényüket, amennyiben bizonyítják, hogy a biztosítási szerződések megkötésére annak érdekében került sor, hogy ilyen formában a munkáltató a munkavállalók részére egyfajta munkaviszonnyal összefüggő bérén kívüli juttatást nyújtson.

Ugyancsak utal az eljáró tanács arra, hogy a visszavásárlással kapcsolatos jogi szabályozás hiányosságaira figyelemmel – mely hiányosságokon az új Ptk. csak részben fog enyhíteni – kiemelt szerepe van a biztosítás általános szerződési feltételeinek, ahol a visszavásárlással kapcsolatos vitás kérdések előre, a szerződésben résztvevő személyek számára átláthatóan kerülhetnek rendezésre.

Az MNB tv. 178. § (1) és (3) bekezdése alapján alkalmazott Pszvtv. 94. § b) pontja alapján egyezség hiányában a tanács az ügy érdemében ajánlást tesz, ha a kérelem megalapozott, azonban a Pszvtv. 4. §-ban meghatározott törvények hatálya alá tartozó személy vagy szervezet az eljárás kezdetekor úgy nyilatkozott, hogy a tanács döntését kötelezőként nem ismeri el, illetve ha a tanács döntésének elismeréséről egyáltalán nem nyilatkozott. A Kérelmezők igénye az általános alávetési összeghatárt – xxx Ft-ot – meghaladta, a Pénzügyi Szolgálatot egyedi alávetési nyilatkozatot az ügyben nem tett.

Mivel a Kérelmezők Kérelme a fentiek szerint részben megalapozott és a Pénzügyi Szolgálat az ügyben alávetési nyilatkozatot nem tett, az eljáró tanács a rendelkező rész szerinti ajánlást adta ki.

Budapest, 2014. január 13.

Fábián Attila s.k.,
eljáró tanács tagja

Dr. Matovics Ruben Ferenc s.k.,
eljáró tanács elnöke

Dr. Sebestyén Ádám s.k.,
eljáró tanács tagja